

Migrace pracovníků

Migrační politika

- „Přestože samotné zahraniční migrace nemohou vyřešit populační problémy, mohou je zmírnit“
(VÚPSV, 2008)
- EU

Dvě oblasti:

- volný pohyb obyvatel a pracovních sil mezi členskými státy EU
- Imigrační pohyb obyvatel a pracovních sil z tzv. „třetích zemí“, které nejsou členskými státy EU

Volný pohyb pracovníků je charakterizován

- ucházet se o nabídku pracovních míst (právo neomezeného přístupu na trh práce v jakémkoliv členském státě a možnost využití jeho služeb při zprostředkování zaměstnání)
- pohybovat se volně na zvoleném území členského státu (právo přeshraničního pohybu v rámci EU),
- pobývat v členském státě při výkonu zaměstnání (právo bezprostředního pobytu),
- využívat možnosti zůstat na území členského státu i po skončení zaměstnání
- (Přechodné období)

Zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí

- § 85 - §103 zákona o zaměstnanosti, zákoník práce
- Pracovněprávní vztahy + dohody mimo pracovní poměr
- Cizinec – občan, který není občanem ČR nebo občanem EU, EHP a Švýcarska ani jeho rodinným příslušníkem (vyjma trvalého pobytu)
- Pracovněprávní vztah cizinec a zaměstnavatel – zákoník práce
- Podmínky zaměstnávání cizinců – zákon o zaměstnanosti, (zákon o pobytu cizinců)

Postup a povinnosti zaměstnavatele při zaměstnávání zahraničních pracovníků

- u pracovníků ze zemí EU a pracovníků ze třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání ani zelenou kartu – pouze již zmiňovaná informační povinnost
- cizince ze třetích zemí může zaměstnavatel zaměstnat pokud cizinec má:
 - platné povolení k zaměstnání od místně příslušného ÚP
 - platné vízum k pobytu za účelem zaměstnání, popř. povolení ke krátkodobému nebo dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání
 - nebo je držitelem zelené karty, vydané na jím hlášené volné pracovní místo a zveřejněné v registru volných míst pro držitele zelených karet.

Podmínky zaměstnávání cizinců

- Pouze na základě povolení ÚP nebo na základě zelené karty (vyjma případů stanovených zákonem).
- Povolení lze získat pouze v případě, že se jedná o VPM, na které nelze přijmout uchazeče o zaměstnání.
- **Přednost ČR – EU – cizinci**
- Povolení ÚP dle místa výkonu, doba určitá, max. 2 roky (lze prodlužovat)
- Povolení se vyžaduje i v případě sezónních prací (nejdéle na dobu 6 měsíců v kalendářním roce.)
- **Udělená povolení jsou nepřenosná! Na každou činnost a pro každého zaměstnavatele musí být zvláštní povolení.**

Evidence, informační povinnost

- ÚP
- Evidenci jsou povinni vést zaměstnavatelé (EU i cizinci)
- Občan EU – stejné postavení v pracovněprávních vztazích jako občané ČR
- Zaměstnavatel je povinen informovat o nástupu, nejpozději v den nástupu.

Postup a povinnosti zaměstnavatele při zaměstnávání zahraničních pracovníků

- Zaměstnavatel má povinnost:
 - nahlásit ÚP obsazení volného místa
 - oznámit příslušnému ÚP do 10 kalendářních dnů (v případě držitele zelené karty do 45 kalend. dnů), že cizinec do zaměstnání nenastoupil
 - v obou případech do 10 kalendářních dnů, že:
 - cizinec ukončil zaměstnání před uplynutím sjednané doby
 - zaměstnání bylo ukončeno před uplynutím sjednané doby zaměstnavatelem– v tomto případě je povinen uvést důvod ukončení.

Činnosti mimo zákon o zaměstnanosti

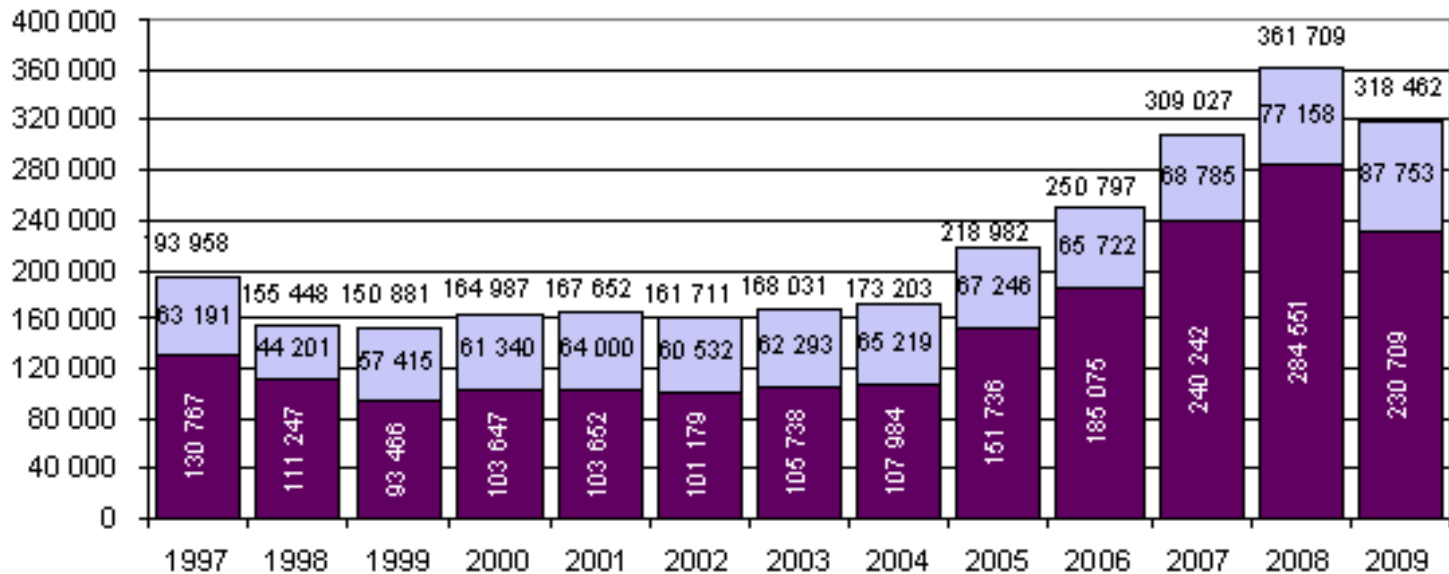
- Provozování činnosti na základě živnostenského oprávnění
- Stáže studentů a mladistvých absolventů škol (na základě smluv, formou stipendia bez pracovní smlouvy).
- Kontrolu provádí celní úřady
- Postihy stejně jako u nelegálního zaměstnávání

Cizinci s živnostenským oprávněním

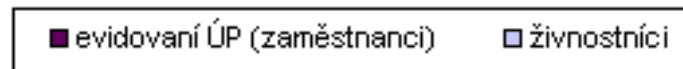
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
- Cizinci mohou podnikat jako zahraniční FO, zakládat PO nebo zřizovat organizační složky svého podniku v zahraničí.

Poměr cizinců zaměstnanců a živnostníků

Celková zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání
1997-2009 (31.12.)

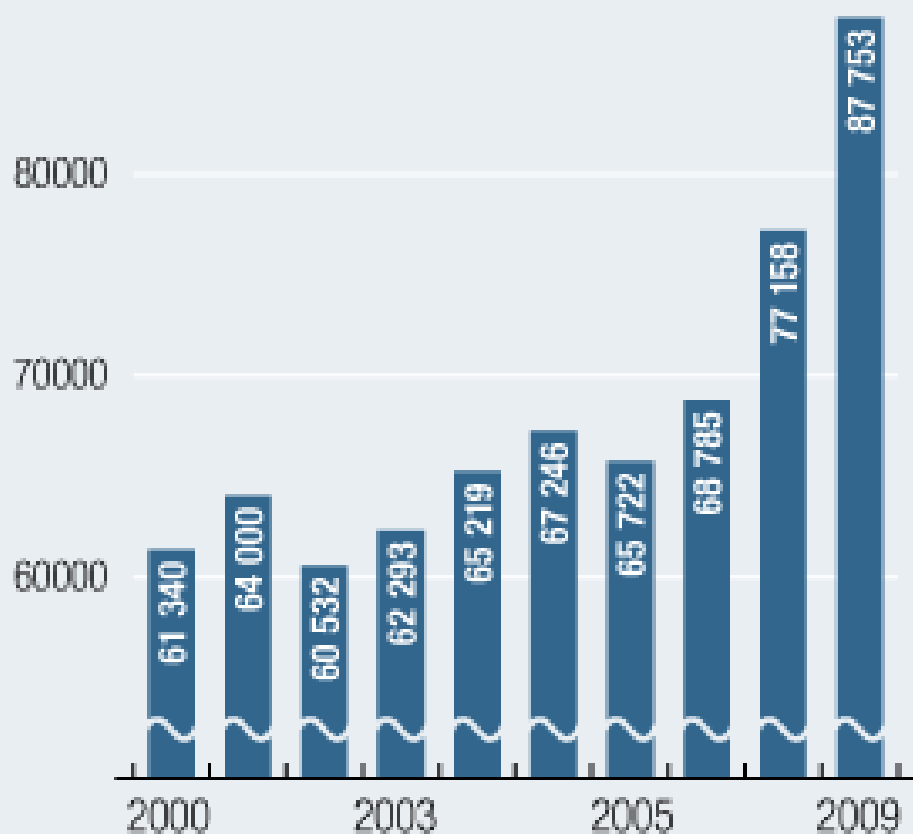
Český statistický úřad

k 30. 9. 2010 MPSV ČR - Správa služeb zaměstnanosti, resp. úřady práce evidovaly v ČR **219 260** cizinců, z toho **46,05.%** představovali občané Slovenska (**100 959** osob), dále **20,88.%** tvořili občané Ukrajiny (**45.782** osob) a **8,80.%** občané Polska (**19 287** osob).

Cizinci - živnostníci

Počet podnikajících cizinců v Česku

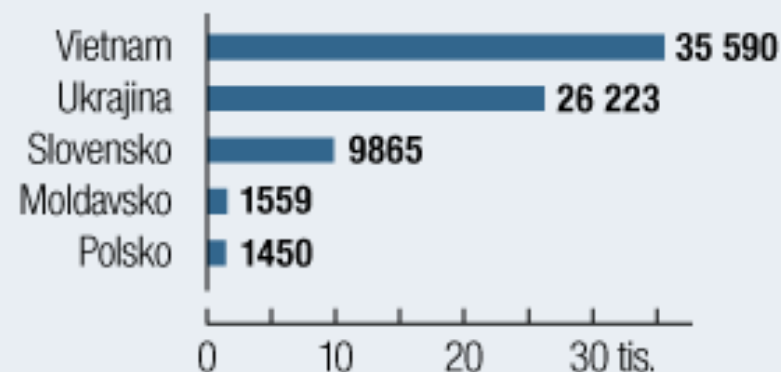

Zdroj: MPO

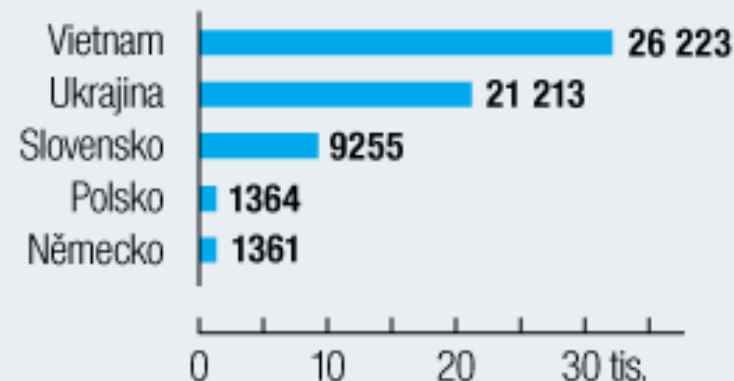
EKONOM

Podnikaví cizinci v Česku

Top 5 – 2009

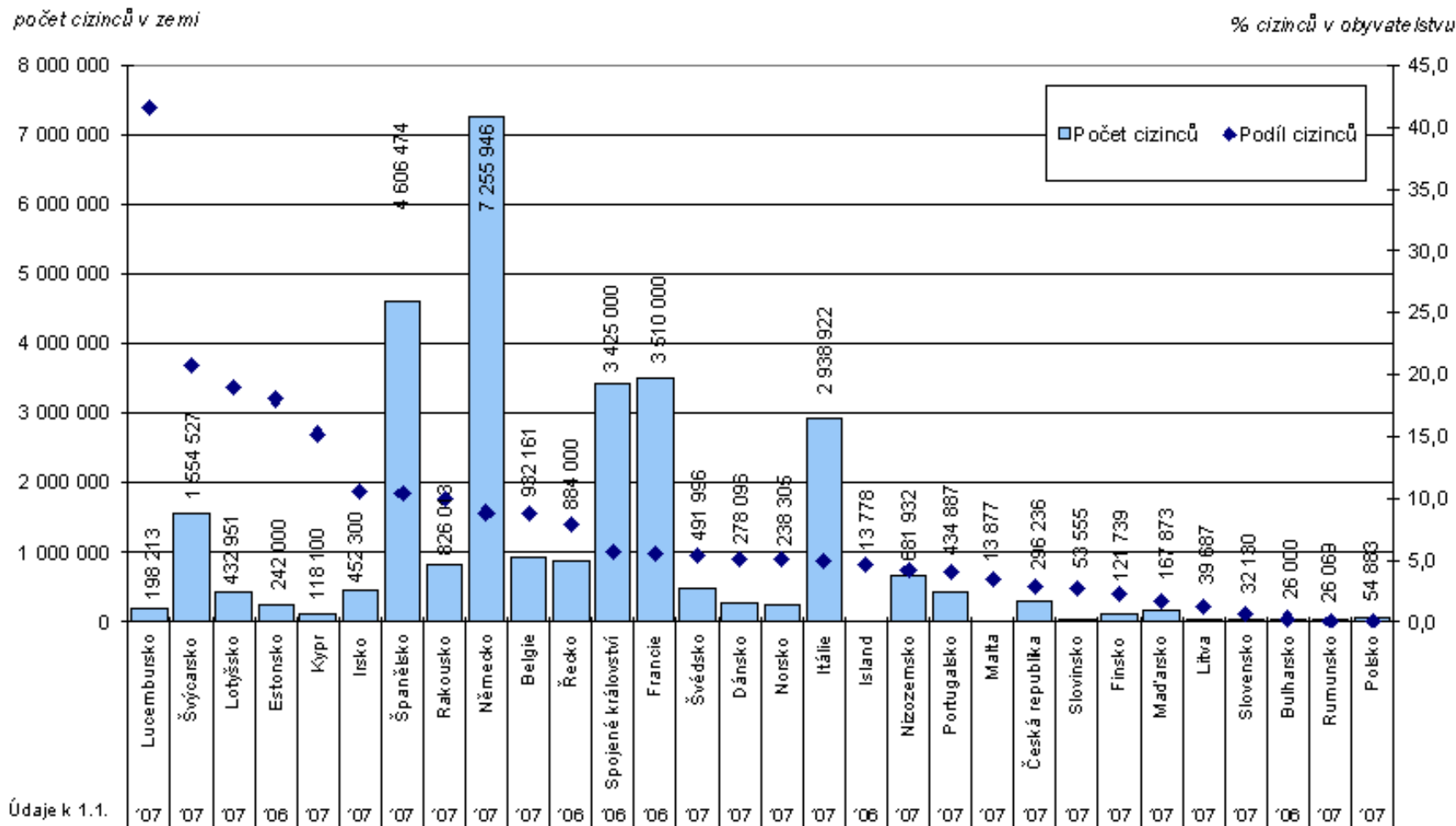
Top 5 – 2008

Zdroj: MPO

EKONOM

Vybrané evropské státy: počet cizinců v zemi a jejich podíl na obyvatelstvu (Pramen: Eurostat, SÚ)

Český statistický úřad, struktura cizinců

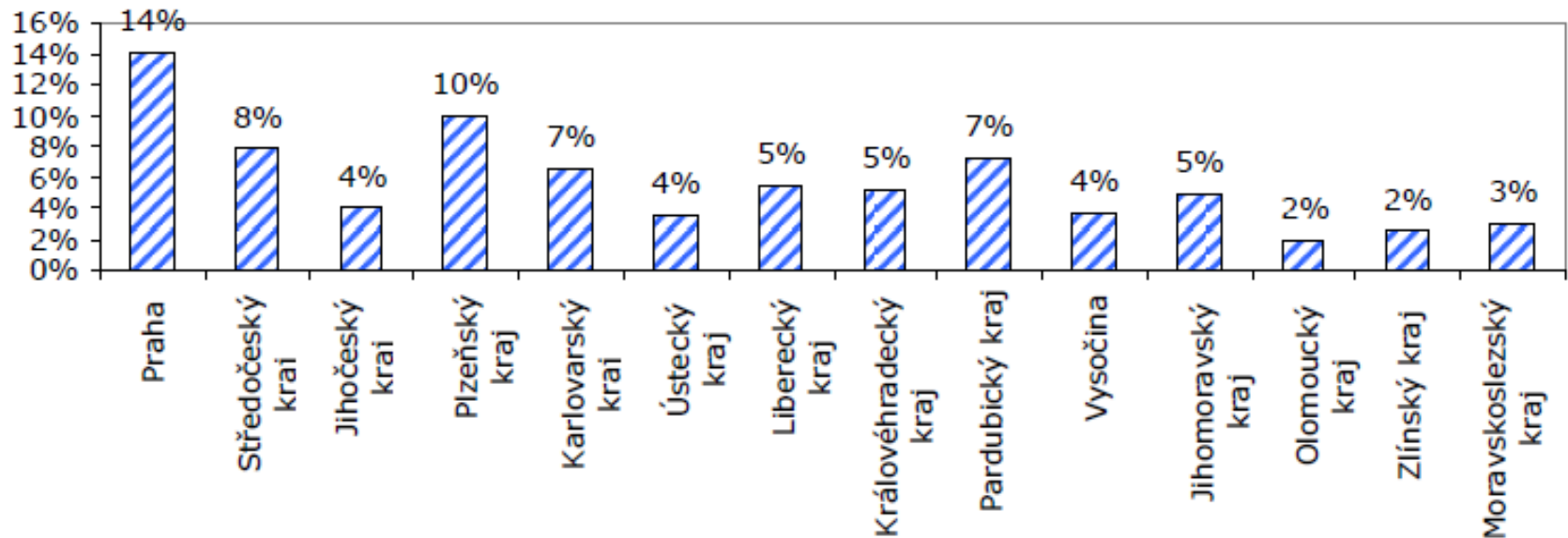
<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tab/8E003D27B9>

Význam cizinců na trhu práce v ČR

- 1993 1% na celkové zaměstnanosti
- 2008 6,2 %
- http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zamestnanost_cizincu_vCR_pdf.pdf
- Trend ve prospěch standardního typu zaměstnání (ubylo kvazi podnikatelů) x **současný trend**
- Regionální odlišnosti (Praha a Střední Čechy – cca 45 %, 14 % pracovní síly v Praze, 8 % v SČ)

Cizinci jako podíl pracovní síly

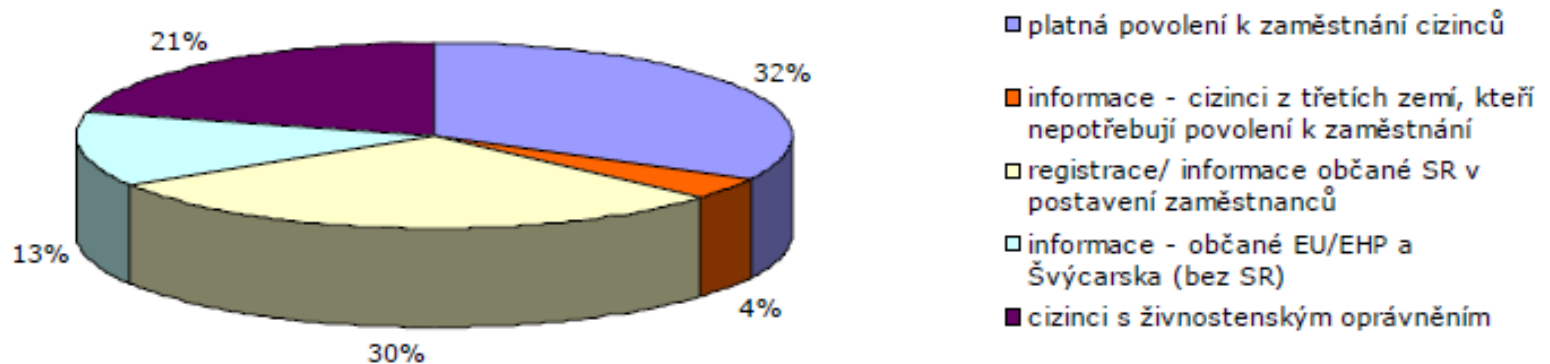
Graf č. 41 **Podíl ekonomicky aktivních cizinců na pracovní síle krajů NUTS 3 k 30.6.2008**

Pramen: MPSV-SSZ, MPO; graf Milada Horáková, Praha: VÚPSV, v.v.i., Milada Horáková, Ivana Macounová. Bulletin č. 21 Mezinárodní pracovní migrace v České republice, Praha: VÚPSV, v.v.i., 2008;

Struktura zaměstnaných cizinců

Graf č. 35 **Struktura zaměstnanosti cizinců k 30.6.2008**

Pramen: MPSV-SSZ, MPO; graf Milada Horáková, Praha: VÚPSV, v.v.i., Milada Horáková, Ivana Macounová. Bulletin č. 21 Mezinárodní pracovní migrace v České republice, Praha: VÚPSV, v.v.i., 2008;

Struktura zaměstnaných a živnostníků

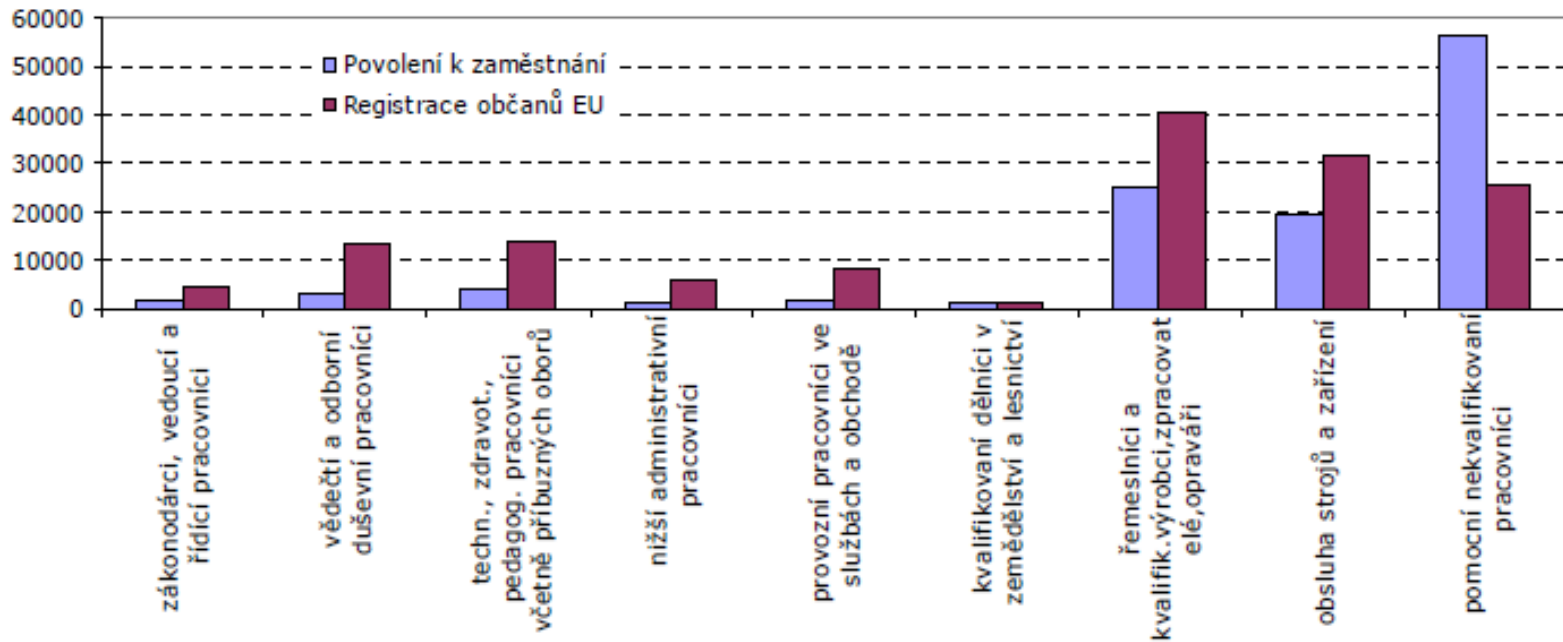
Struktura zaměstnanosti cizinců s různým státním občanstvím není stejná a je ovlivněna zejména dostupností standardního zaměstnání v určitém odvětví. Mezi cizinci evidovanými na úřadech práce, kteří jsou většinou v postavení zaměstnanců, bylo na konci června 2008 evidováno 38 % občanů Slovenska a 26 % občanů Ukrajiny. 8 % Poláků, 6% Vietnamců, 4 % Mongolů, 2 % Moldavanů, 2 % Bulharů a 2 % Rumunů. Ostatní cizinci byli zastoupeni 12 %.

Mezi cizinci zaměstnanými na základě živnostenského oprávnění bylo 38 % Vietnamců, 30 % Ukrajinců, 12 % Slováků, 2 % Poláků, 2 % Němců, 2 % Rusů a 1 % Moldavanů, ostatní cizinci tvořili zbývajících 13 %. Počet živnostenských oprávnění dokládá odlišnou strukturu zaměstnanosti cizinců ze třetích zemí, pro které je stále snazší přístup na trh práce formou živnostenského podnikání. Pro občany EU je naopak tato forma zaměstnání málo atraktivní.

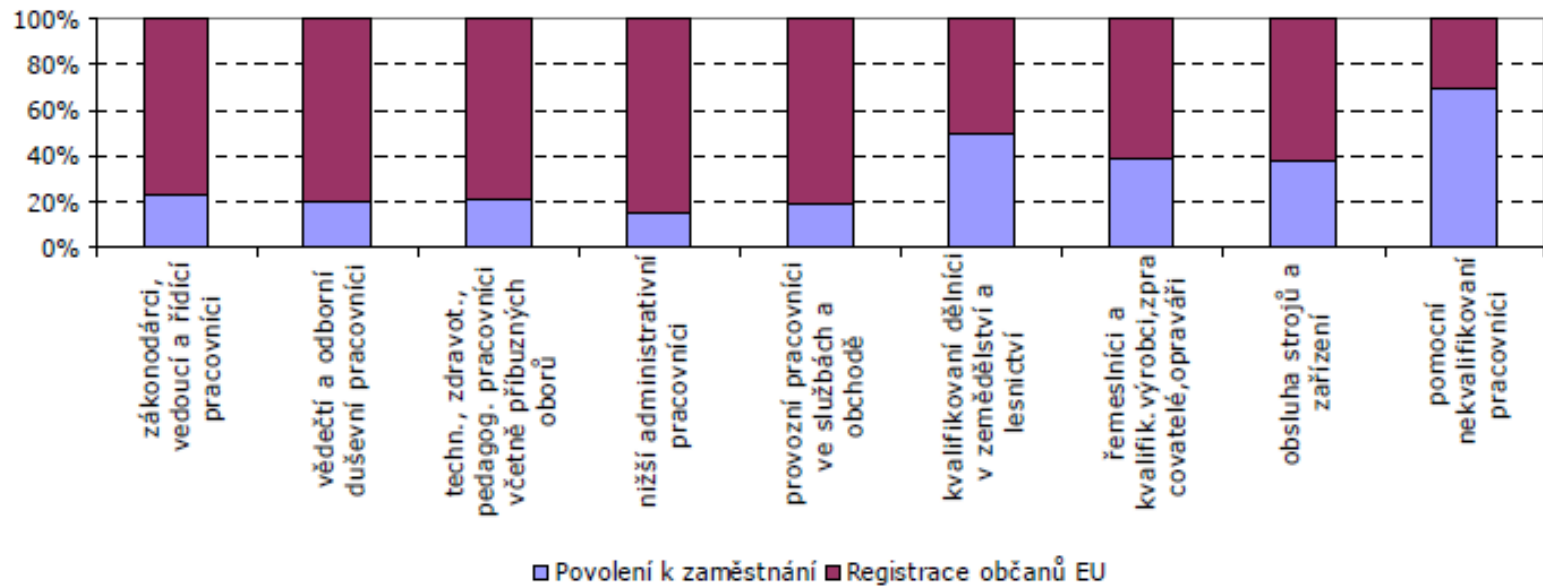
Cizinci podle KZAM

Graf č. 63 Občané EU evidovaní na úřadech práce a cizinci s povolením k zaměstnání v třídění podle KZAM (k 30.6.2008)

63 a)

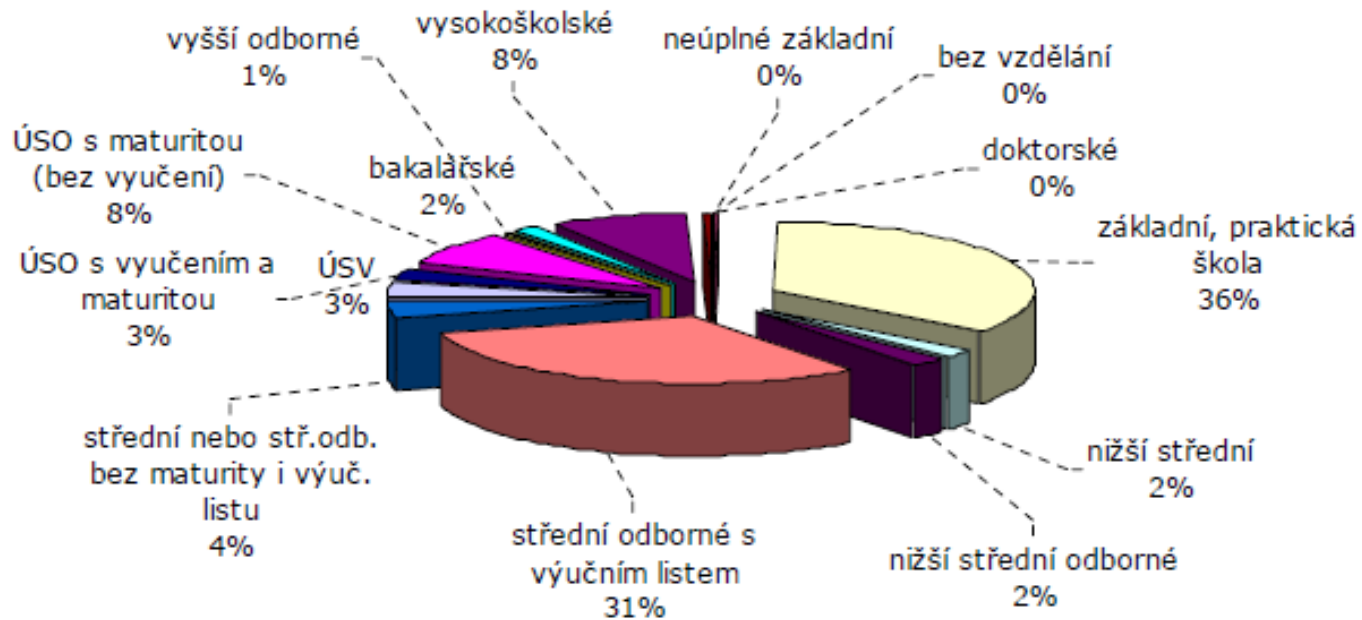
Cizinci podle KZAM

zdroj: MPSV-SSZ; graf Milada Horáková, Praha; VÚPSV, v.v.i.

Vzdělanostní úroveň cizinců

Dosažené vzdělání cizinců evidovaných na úřadech práce

zdroj: MPSV-SSZ; graf Milada Horáková, Praha; VÚPSV, v.v.i.

Typy migrace

- Migrace nabídková (angažovanost cílového státu, získávání odborníků, odliv mozků)
- Migrace poptávková (vlastní rozhodnutí migranta)
- Migrace pobytová
- Migrace dojížděková (pendlerství)

EURES

- Evropský portál pracovní mobility
- Databáze volných pracovních míst
http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/inzeraty/
- Databáze životopisů
http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zivotopisy
- Databáze životních a pracovních podmínek v zemích EU/EHP
http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme
- Databáze informací o situaci na místním trhu práce
- <http://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=2589&acro=Imi&mode=&recordLang=en&lang=cs&parentId=&countryId=GR®ionId=GR0>
- Databáze vzdělávání
<http://ec.europa.eu/eures/main.jsp?lang=cs&acro=learning&catId=70&parentId=55>

Migrační potenciál

„Migrační potenciál je pravděpodobnou poptávkou pracovních sil po pracovních příležitostech v zahraničí“

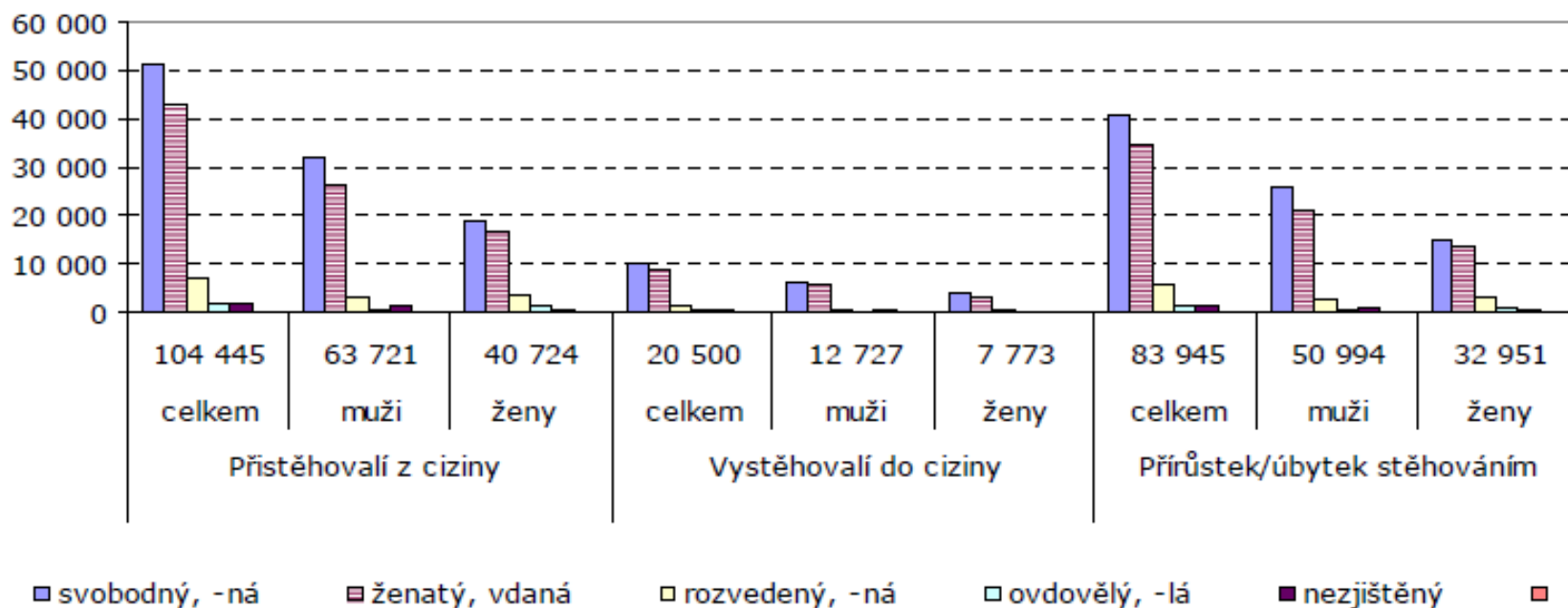
„Migrační potenciál vyjadřuje postoje obyvatelstva k migraci za prací do zahraničí“

Migrační potenciál po vstupu ČR do EU (výsledky terénního šetření)

- obyvatelstvo ČR se nadále vyznačuje silnou vazbou k domovu a preferencí života a práce v Česku
- přetrvává výrazný rozdíl mezi deklarovaným (nezávazným) zájmem o práci v zahraničí a reálným usilováním o získání práce v zahraničí,
- mezi potenciálními migranty bude nadále výrazně převládat migrace dočasná (přechodná) před migrací trvalou,
- teritoriálně bude zahraniční pracovní migrace vykazovat poměrně široký rozptyl v zájmech o cílové země - s výraznou převahou Německa a zvýšenou orientací na Velkou Britanii a Irsko,
- potenciál zahraniční pracovní migrace bude i nadále výrazně koncentrován v mladších ročnících populace.

Migrace v ČR

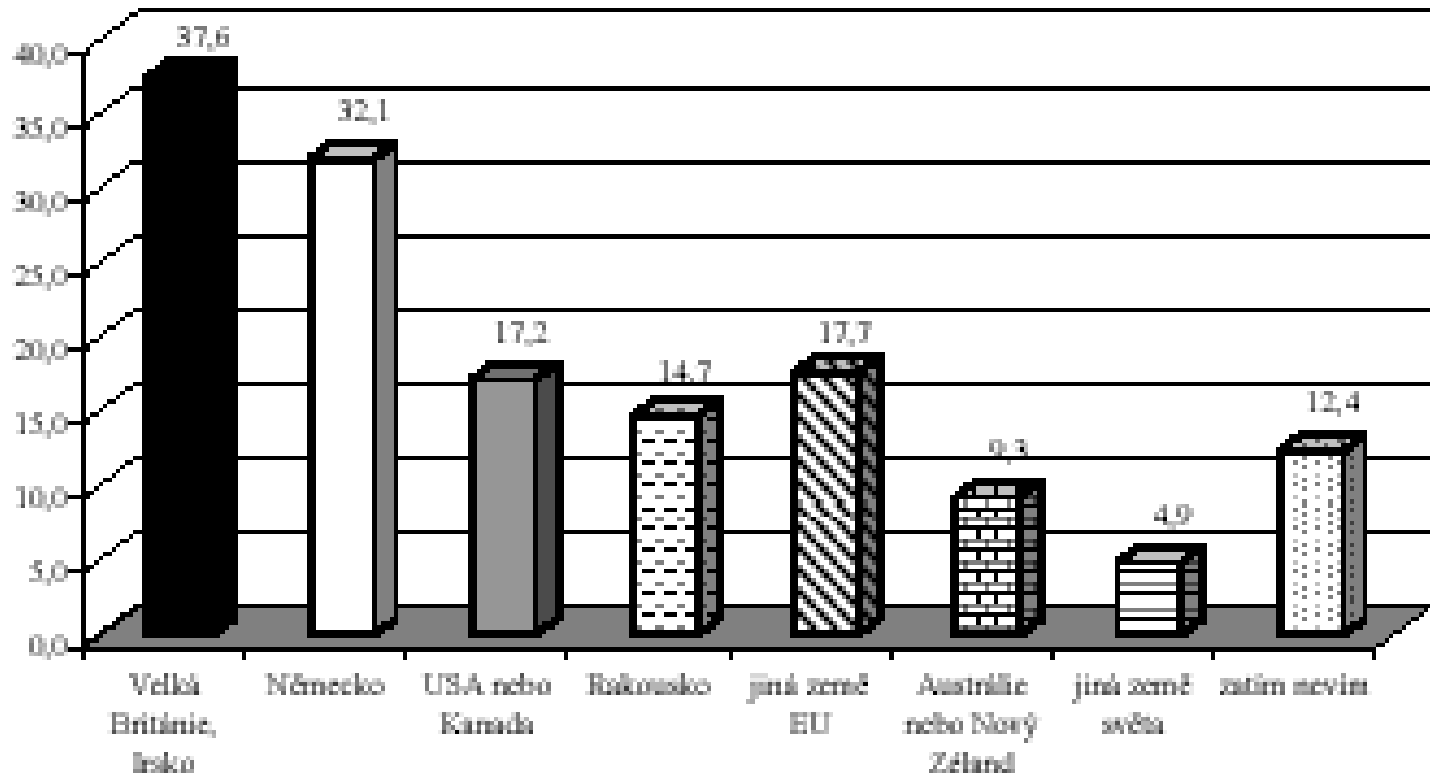
Graf č. 6 **Přistěhovalí a vystěhovalí v roce 2007 podle rodinného stavu a pohlaví**

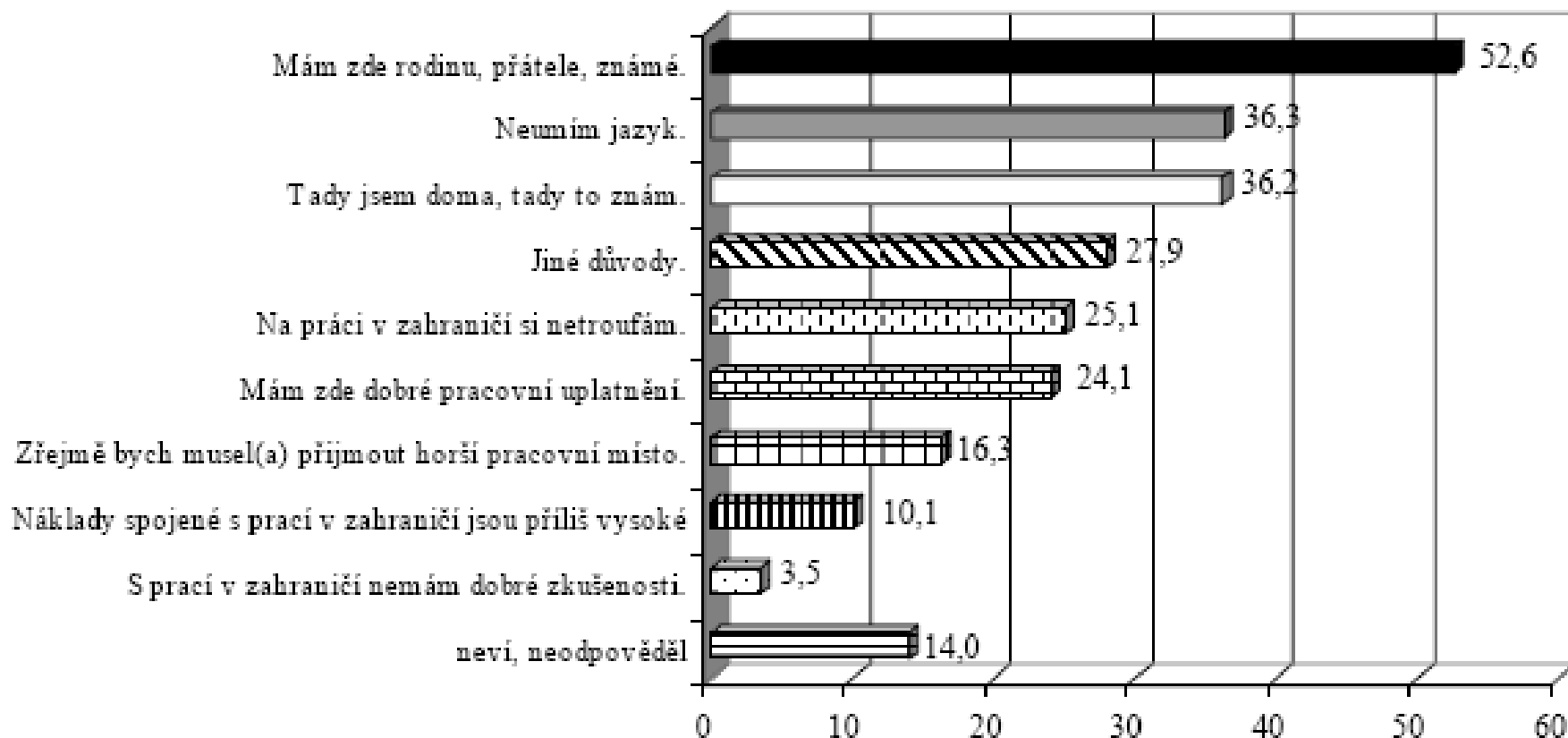
Pramen: Demografická ročenka České republiky rok 2007, ČSÚ, www.czso.cz, 10.11.2008

Cílová země

Gr a f 3a V které zemi máte v úmyslu pracovat? (N = 166, v %)

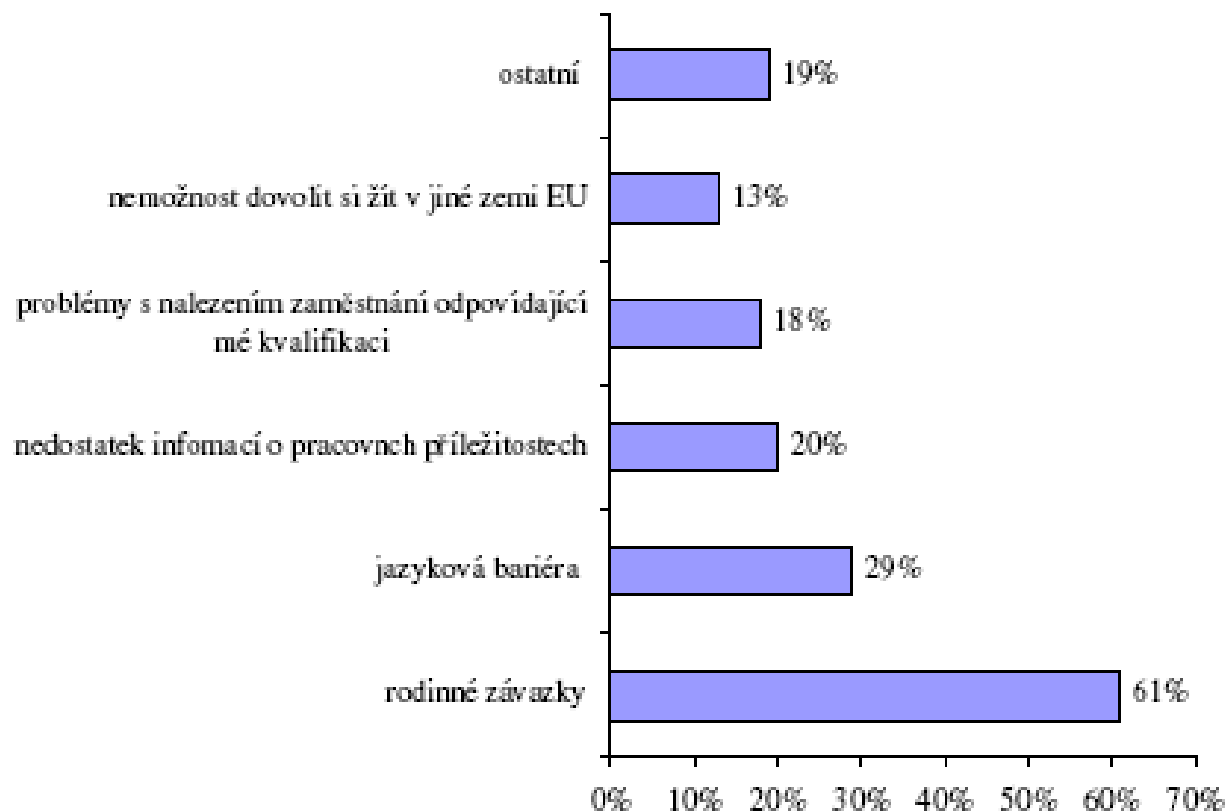

Bariéry migrace

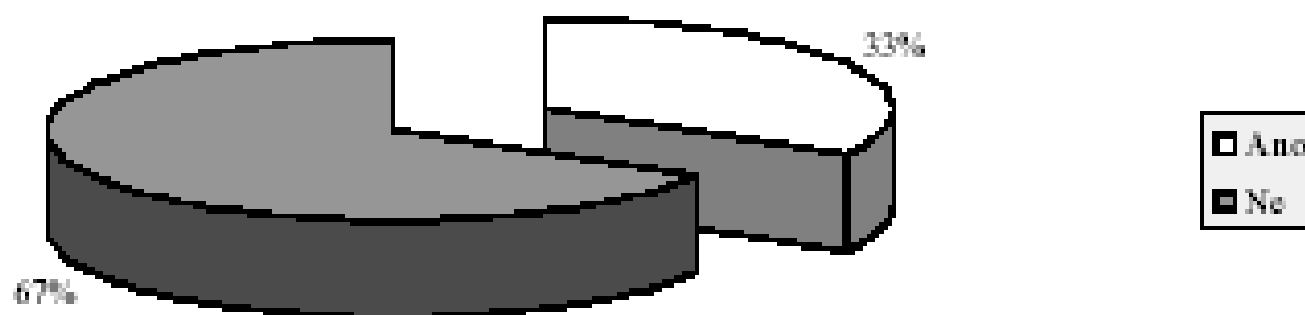
Graf 14

Hlavní bariéry migrace mezi členskými státy EU

Zdroj: *European Commission (2003), str. 13*

G r a f 12 Byl(a) byste v zahraničí ochoten/ochotna pracovat pod úrovní své kvalifikace, svého sociálního postavení? (N=1078, v %)

Faktory působící na rozsah pracovních migrací českých občanů

- Mzda, cenová hladina, směnný kurz, související náklady pendlerství.
- Náklady pobytové migrace, životní úroveň, výše příjmů, kupní síla mezd.
- Neochota nebo nevýhodnost přijmout méně kvalifikovanou práci
- Délka pracovní doby
- Štědrosť sociálního systému v zemích EU
- Zahraniční investice

Mimoeekonomické faktory

- Možnost kariérního rozvoje
- Nedůvěra ve vlastní schopnosti
- Sociální vazby
- Fyzická a časová náročnost dojíždění za prací a dopady na osobní život
- Geografická vzdálenost mezi domácí a cílovou zemí
- Věk
- Jazykové znalosti

Důvody migrace cizinců do ČR

Tabulka č. 3 **Účely pobytu cizinců v roce 2007**

účel pobytu	2007					
	muži		ženy		celkem	
celkem	238 200	100,00%	156 145	100,00%	394 345	100,00%
studium a praxe	4 548	1,91%	3 971	2,54%	8 519	2,16%
podnikání na živnostenský list	44 068	18,50%	21 942	14,05%	66 010	16,74%
zaměstnání	89 943	37,76%	39 791	25,48%	129 734	32,90%
ostatní ekonomické aktivity	163	0,07%	58	0,04%	221	0,06%
volné právo usídlení (krajané)	973	0,41%	772	0,49%	1 745	0,44%
usídlení (povolení k trv. pobytu)	36 533	15,34%	27 145	17,38%	63 678	16,15%
rodinní příslušníci, sloučení rodiny	51 959	21,81%	59 171	37,89%	111 130	28,18%
azylanti	1 471	0,62%	1 036	0,66%	2 507	0,64%
humanitární statut	139	0,06%	79	0,05%	218	0,06%
ostatní	8 403	3,53%	2 180	1,40%	10 583	2,68%

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie. In: Cizinci v České republice 2008, ČSÚ;

Poznámka: uvedené účely pobytu se vztahují k celkovému počtu cizinců s povolením k pobytu v České republice k 31.12.2007

Mýty o zaměstnávání cizinců

- Berou práci - *Cizinci mohou obsadit pouze ta volná pracovní místa, o která nemají čeští občané (nebo cizinci s trvalým pobytem a azylanti), zejména nezaměstnaní, zájem.*
- ALE: vliv na mzdy

- **Cizinci jsou nekvalifikovaní**

Cizinci mívají obvykle vyšší kvalifikaci nežli domácí nezaměstnaní, zejména ve srovnání s dlouhodobě a opakovaně nezaměstnanými. Zaměstnavatelé často nepožadují u nahlášených volných pracovních míst jakékoliv vzdělání a kvalifikaci proto, aby mohli nabídnout nízkou mzdu. Na tu domácí nezaměstnaní nepřistoupí a zaměstnavatelé získají na tato místa relativně dobře kvalifikované cizince.

- **Cizinci stojí peníze**

Přechodně zaměstnávání cizinci naopak odvádějí peníze na sociální pojištění, přičemž nemohou na tomto pojištění participovat.

V případě, že jejich pracovní poměr skončí, končí i jejich povolení k pobytu. Pouze cizinci s trvalým pobytem a azylanti mohou využívat služeb úřadů práce a žádat o příspěvek uchazeče o zaměstnání v případě, že jsou nezaměstnaní.

- **Cizinci pracují v Česku načerno**

Někteří ano, ale ve srovnání s domácími pracovníky méně často, protože jejich zaměstnávání podléhá přísnější kontrole. Práce v šedé ekonomice je běžná také u domácích obyvatel.

Odliv mozků

- Největší ztráta (možný pokles konkurenceschopnosti dané země)
- Zejména u těch profesí, kde je výrazný rozdíl v jejich ohodnocování (např. lékaři, v roce 2005 v Německu – 34 lékařů, VB 900 lékařů + sester, nahrazováno lékaři ze Slovenska 1000 lékařů + každá 12tá sestra)
- Odchod kvalifikovaných lidí do zahraničí představuje pro zemi původu hned několikanásobnou ztrátu.
- Jedná se zejména o:
 - ztrátu investic vložených do jejich vzdělání (vzdělávací politika je většinou spravována státem)
 - ztrátu fiskální (odchod lidí, který platí daně) – obecně, čím vyšší vzdělání, tím vyšší je ztráta

Výběr kvalifikovaných pracovníků

- Od roku 2003
- Cílem: „příchod a usídlení zahraničních odborníků s rodinami a umožnit jim získat trvalý pobyt“
- Trvalý pobyt po 2,5 roce
- Při ztrátě zaměstnání neztrácí právo na pobyt (ochranná lhůta 40 dní)
- Podmínka – občanství: Bulharsko, Chorvatsko, Kazachstán, Bělorusko, Moldavsko, Kanada...
http://www.imigracecz.org/download/brochure/MPSV_DL_CZ.pdf

Zelené karty

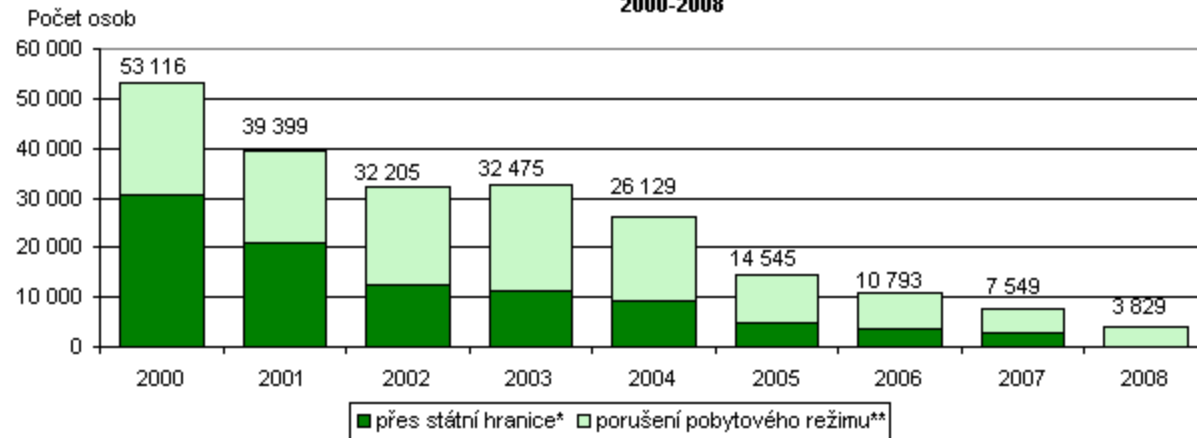
- Komu je určena zelená karta:
 - kvalifikovaným pracovníkům s vysokoškolským vzděláním a klíčovému personálu,
 - pracovníkům na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen,
 - pro ostatní pracovníky.
- Co je cílem projektu:
 - usnadnit přístup na trh cizincům s kvalifikací, po níž je v ČR vysoká poptávka
- Podmínka vydání zelené karty:
 - existence volného místa, obsaditelného držitelem zelené karty, vedeného MPSV v centrální evidenci a to pouze se souhlasem příslušného zaměstnavatele

http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka

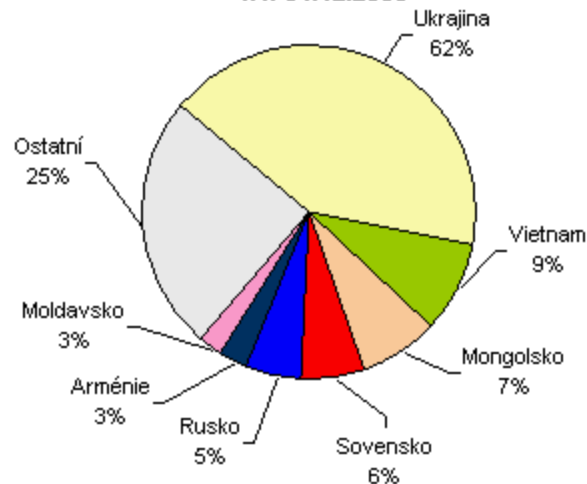
Zjišťování ilegálních pracovníků

- Britská organizace Migration Watch UK používá vzorec, kterým se snaží odhadnout počty ilegálních přistěhovalců. Výpočet je složen z 1% celkového počtu turistů s vízy, kteří přijeli do země za hodnocené období, z 1/2 celkového počtu všech zadržených ilegálních cizinců a 60% z celkového počtu cizinců, kteří neúspěšně žádali o azyl. Součet těchto tří položek představuje v ČR cca 20 000 osob ročně, v Británii pak více než 100 000 osob.
- mezinárodní organizace International Centre for Migration Policy and Development se sídlem ve Vídni odhaduje, že českým územím projde až 45 000 ilegálních cizinců ročně.
- http://irregular-migration.hwwi.de/Czech_Republic_Data.6167.0.html

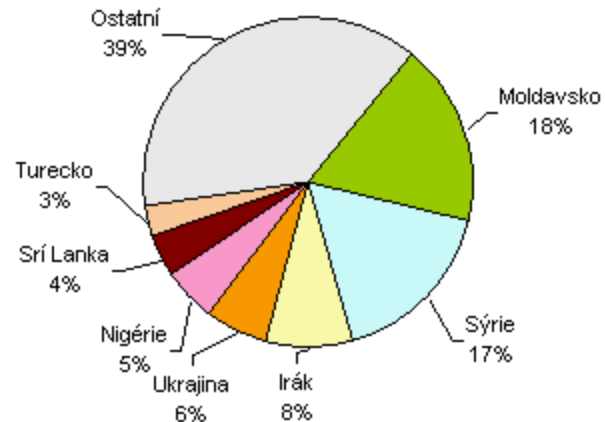
**Nelegální migrace cizinců v letech
2000-2008**

**Porušování pobytového režimu -
7 nejčastějších státních občanství
1.1.-31.12.2008**

**Nelegální migrace cizinců přes státní hranice ČR -
7 nejčastějších občanství
1.1.-31.12.2008**

Projekt dobrovolných návratů

- **Projekt dobrovolných návratů byl určen pro:**
- **legálně pobývajících cizince (I. a II. fáze)**
 - registrovalo se celkem 2089 osob a ze státního rozpočtu bylo uvolněno celkem 85,1 mil. Kč
- **nelegálně pobývajících cizince**
 - registrovalo se celkem 169 osob

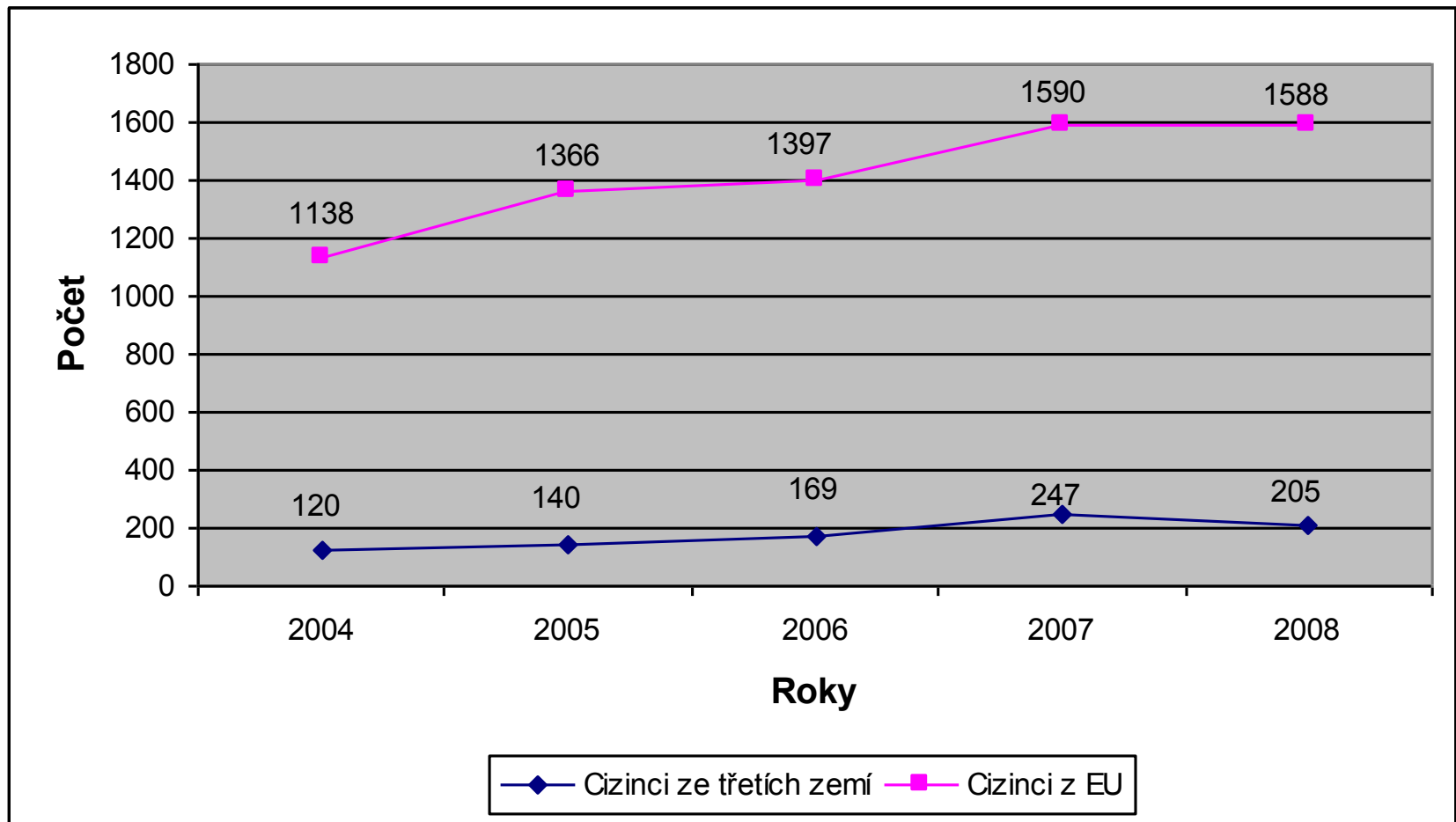
Děkuji za pozornost 😊

Case study - Postavení cizinců na trhu práce v okrese Břeclav

Situace v oblasti nezaměstnanosti

- rok 2008 - počet evidovaných uchazečů o zaměstnání klesal od ledna z 4 686 osob (7,57 %) na 3 406 osob v červnu, kdy začala míra nezaměstnanosti růst až na 6,92 % v prosinci
- počet zahraničních pracovníků tvořil ke konci roku 2008 necelé tři procenta ekonomicky aktivního obyvatelstva.
- rok 2009 – míra nezaměstnanosti dále rostla, v červnu dosáhla výše 9% (v ČR 8 %), k 30.11.2009 pak 10,5 % - 6 274 osob (v ČR 8,6 %) a nejnověji k 10.12.2009 již dosahuje výše 11,5 % (údaje za ČR nejsou zveřejněny)
- v průběhu roku 2009 došlo k mírnému poklesu počtu

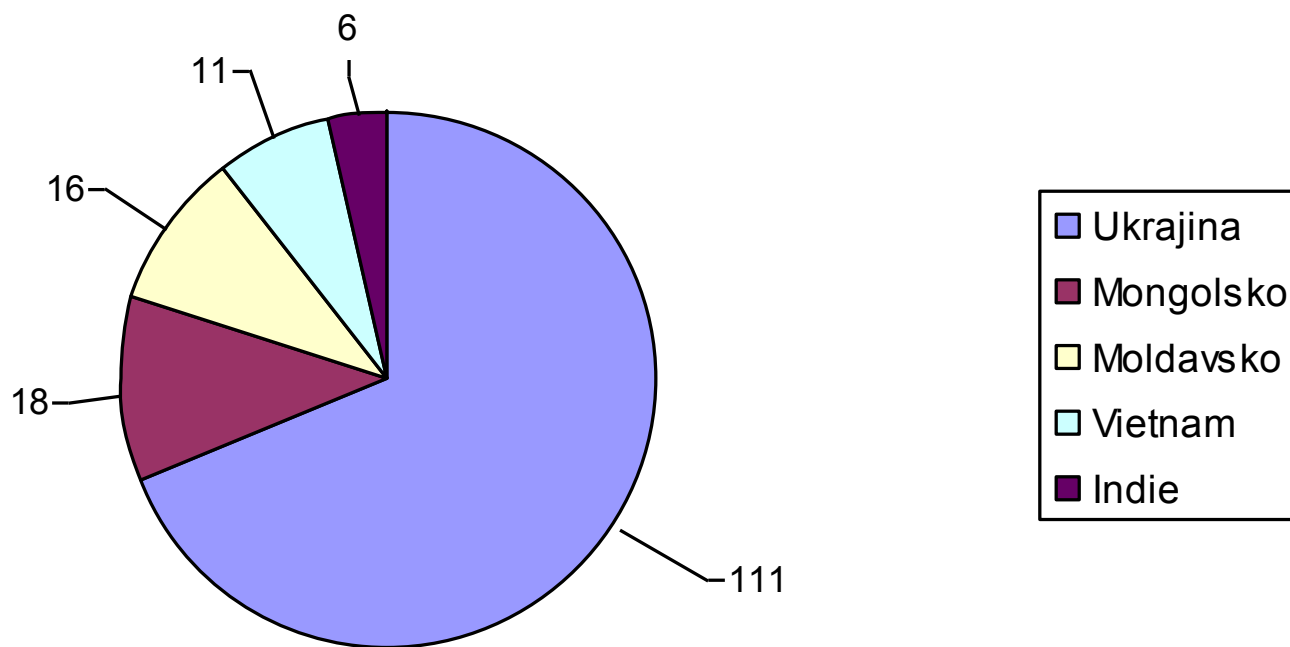
Vývoj zaměstnanosti zahraničních pracovníků v okrese Břeclav v letech 2004 až 2008

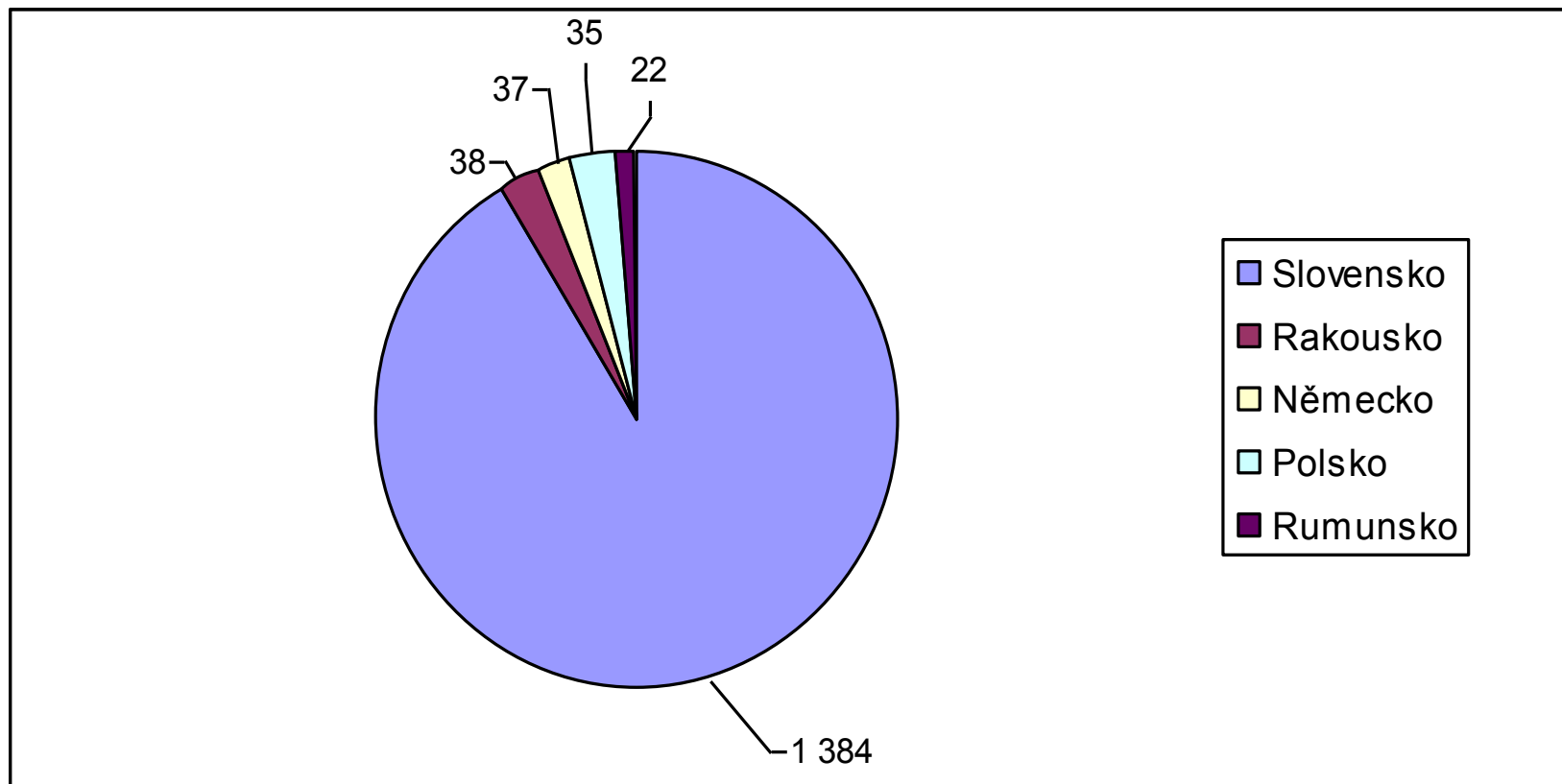
Zastoupení zahraničních pracovníků v okrese k 31.3.2009

- celkem 1 739 zahraničních pracovníků
- z celkového počtu pouze 173 pracovníků z třetích zemí, kteří k práci zde potřebují povolení k zaměstnání
- z celkového počtu pouze 45 pracovníků ze třetích zemí, kteří povolení k zaměstnání nepotřebují (pouze informační karta)
- zbývajících 1 521 zahr. pracovníků jsou obyvatelé EU, EHP a Švýcarska

Nejvýznamněji zastoupené státy třetích zemí v okrese Břeclav k 31.3.2009

Nejvýznamněji zastoupené státy EU v okrese Břeclav k 31.3.2009

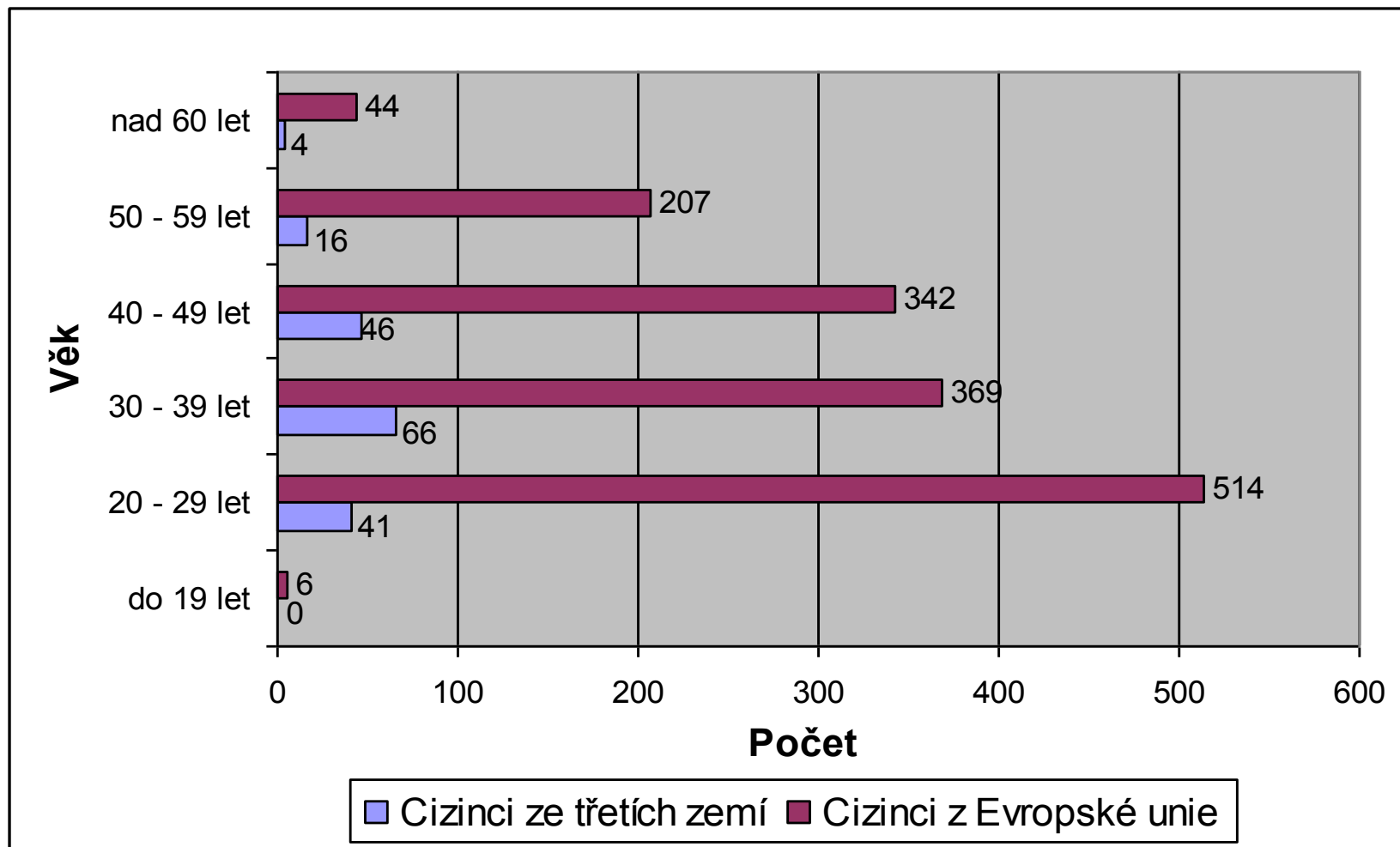
Problematika volných míst pro cizince

- **Rok 2008 – dvě skupiny volných míst**
- místa pro nekvalifikované pracovníky především v oblasti zemědělství
- místa např. ve strojírenství a v textilním průmyslu, kde se projevuje nedostatek kvalifikovaných pracovníků
- **Rok 2009 – pouze jedna skupina**
- místa pro nekvalifikované pracovníky především v oblasti zemědělství
- **Důvod:**
- rapidní pokles volných míst
- růst nezaměstnanosti domácích pracovníků => nejsou vydávána povolení k zaměstnání cizincům

Struktura cizinců podle klasifikace kódu zaměstnání

- **Zastoupení cizinců ze třetích zemí k 31.3.2009:**
 - třída 6 – kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a příbuzných oborech (98 osob)
 - třída 7 – řemeslníci a kvalifikovaní výrobci (27 osob)
 - třída 8 – obsluha strojů a zařízení (24 osob)
 - třída 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (12 osob)
- **Zastoupení cizinců ze zemí EU k 31.3.2009:**
 - třída 8 – obsluha strojů a zařízení (316 osob)
 - třída 7 – řemeslníci a kvalifikovaní výrobci (272 osob)
 - třída 3 – techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci (240 osob)

Struktura cizinců v okrese Břeclav podle věku k 31.3.2009

Specifikum okresu Břeclav – občané Slovenska

- nejvíce zastoupená skupina ze zemí EU (společné hranice, příbuzný jazyk)
- celkem 1 384 občanů Slovenska (z toho 515 žen)
- 79,5 % z celkového počtu evidovaných zahraničních pracovníků v okrese
- Největší zastoupení :
 - třída 8 - obsluha strojů a zařízení (299)
 - třída 7 - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci (258)
 - třída 3 - techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci (210)

Vývoj podílu Slováků na zaměstnanosti cizinců z EU v okrese Břeclav

